

เที่ยว 'เมืองอุททอง'

บนเส้นทางโบราณสถาน

‘เมืองงอุททอง’ แบบยังยืน

ทางโบราณสถานยุคทวารวดี

เที่ยว 'เมืองอุททอง'

บนเส้นทางโบราณสถาน

สองเท้าก้าวเดินสวนทางแรงโน้มถ่วงของโลก มุ่งหน้าขึ้นสู่โบราณสถานพุทงนาคหมายเลข 1 บนเขาพุทงนาค โบราณสถานกลางสวนหินธรรมชาติ ดึกดำบรรพ์ มีความสมบูรณ์ทางธรรมชาติ และแฝงไปด้วยอารยธรรมสมัยทวารวดี

ที่กำลังจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งใหม่ของ อำเภออุททอง จังหวัดสุพรรณบุรี

ตลอดเส้นทางทั้งขึ้นและลงเขาพุทงนาค ยังได้เพลิดเพลินกับการศึกษาพรรณไม้หายากอย่างจำปา ประดู่เกี้ยวป่า สลัดได ผกากรอง สุพรรณิการ์ มะค่า และสมุนไพรรักษาโรคพื้นเมืองอื่นๆ มากมาย

"พุทงนาค" สวนหินล้านปีแห่งจังหวัดสุพรรณบุรี เป็นแหล่งท่องเที่ยวภายใต้การดูแลของวนอุทยานพุทอง โดยความร่วมมือกับชาวชุมชนในพื้นที่ จัดเส้นทางพาชมความงาม และเรียนรู้ธรรมชาติของสวนหิน ประกอบการเล่าเรื่องราวความเป็นมาของสวนหินรูปร่างแปลกตา ทั้ง เต่ายักษ์ วาฬ และลูกกระซัง หินรูปหัวใจ ทั้งหมดนี้เที่ยวได้ในวันเดียว

และเป็นหนึ่งในเส้นทางท่องเที่ยวเมืองโบราณอุททอง ที่สำนักงานพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุททอง (อพท.7) และสำนักศิลปากรที่ 2 สุพรรณบุรี ดำเนินการร่วมกันในการพัฒนาเมืองโบราณอุททองในปี 2558 เพราะแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ถือเป็นจุดขายที่น่าสนใจของแหล่งอารยธรรมทุกแห่ง ไม่เว้นแม้แต่เมืองอุททอง

สมจินต์ ชาญกระบี่ รองผู้จัดการสำนักงานพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุททอง (อพท.7) บอกถึงเจตนารมณ์ที่ชัดเจนว่า เมืองอุททอง ที่ปัจจุบันประกาศเป็นพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุททอง มีแผนจะพัฒนาเป็นเส้นทางท่องเที่ยวเชิงโบราณสถานและแหล่งโบราณคดี เมืองโบราณอุททอง

ขณะนี้อยู่ระหว่างการดำเนินโครงการเพื่อให้มีการบูรณะแหล่งโบราณคดี ได้แก่ คูเมืองโบราณเจดีย์โบราณ กลุ่มโบราณสถานคอกช้างดิน และกลุ่มโบราณสถานพุทงนาค

"แหล่งโบราณคดีเหล่านี้เป็นแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญ ต้องมีการอนุรักษ์อย่างถูก

เขาพุทงนาค

ต้องตามหลักวิชาการ ยังต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชนโดยรอบ เพื่อให้เป็นเมืองท่องเที่ยวที่ยั่งยืน เราจึงมุ่งหมายเด่นชัดว่าจะสร้างการท่องเที่ยวและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน โดยจะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ควบคู่ไปกับการส่งเสริมความยั่งยืนเชิงพื้นที่ คือไม่ได้ทำแบบจัดงานอีเวนต์ แต่จะต้องให้ความรู้กับชาวบ้าน ให้เข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าของโบราณสถาน พร้อม

ทั้งใส่ใจกับคุณภาพของนักท่องเที่ยว อุททองเราไม่ได้ต้องการนักท่องเที่ยวที่มีปริมาณมาก แต่เราต้องการนักท่องเที่ยวที่ต้องการศึกษาหาความรู้ เช่น นักวิชาการ นักประวัติศาสตร์ นักเรียน นักศึกษา ผู้สนใจประวัติศาสตร์อย่างแท้จริง อยากให้เมืองอุททองเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ น่าจะตอบโจทย์การท่องเที่ยวของไทยในอนาคต"

นอกจากการให้ความรู้และการใส่ใจคุณภาพของนักท่องเที่ยวแล้ว อพท.7 ยังไม่ได้แค่สร้างความยั่งยืนอีกมากมาย สมจินต์อธิบายว่า มีการวางแผนสร้างความยั่งยืนแบบครบวงจร เริ่มที่ชาวบ้านจะต้องอยู่ได้ ชาวบ้านจะต้องมีรายได้ ถ้าเราพัฒนาทุกอย่างแล้วชาวบ้านไม่มีรายได้ ไม่มีงานทำ ไม่มีกิจกรรมที่เกิดประโยชน์สุดท้ายเขาก็จะกลับมา

สวนหินพุหางนาค

ต้องตามหลักวิชาการ ยังต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชนโดยรอบ เพื่อให้เป็นเมืองท่องเที่ยวที่ยั่งยืน เรามีจุดมุ่งหมายเด่นชัดว่าจะสร้างการท่องเที่ยวและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เกิดความยั่งยืน โดยจะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ควบคู่ไปกับการส่งเสริมความยั่งยืนเชิงพื้นที่ คือไม่ได้ทำแบบจัดงานอีเวนต์ แต่จะต้องให้ความรู้กับชาวบ้าน ให้เข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าของโบราณสถาน พร้อม

ทั้งใส่ใจกับคุณภาพของนักท่องเที่ยว อุทยานเราไม่ได้ต้องการนักท่องเที่ยวที่มีปริมาณมาก แต่เราต้องการนักท่องเที่ยวที่ต้องการศึกษาหาความรู้ เช่น นักวิชาการ นักประวัติศาสตร์ นักเรียน นักศึกษา ผู้สนใจประวัติศาสตร์อย่างแท้จริง อยากให้เมืองอุทยานเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ น่าจะตอบโจทย์การท่องเที่ยวของไทยในอนาคต”

นอกจากการให้ความรู้และการใส่ใจคุณภาพของนักท่องเที่ยวแล้ว อพท.7 ยังไม่ได้แต่สร้างเสริมความยั่งยืนอีกมากมาย สมจินต์อธิบายว่า มีการวางแผนสร้างความยั่งยืนแบบครบวงจร เริ่มที่ชาวบ้านจะต้องอยู่ได้ ชาวบ้านจะต้องมีรายได้ ถ้าเราพัฒนาทุกอย่างแล้วชาวบ้านไม่มีรายได้ ไม่มีงานทำ ไม่มีกิจกรรมที่เกิดประโยชน์สุดท้ายเขาก็จะกลับมาทำลายโบราณสถาน โบราณวัตถุ เช่น ขุดลูกปัดขาย ขุดเจดีย์ต่างๆ โดยไม่คำนึงถึงคุณค่า คิดเพียงขุดไปขายแล้วได้เงิน

ดังนั้น ขั้นแรก คือ ชาวบ้านมีรายได้

“จากนั้น เราก็จะจัดการดูแลเรื่องพัฒนาผลิตภัณฑ์ พัฒนาองค์ความรู้ต่างๆ เช่น โครงการอบรมมัคคุเทศก์เฉพาะถิ่นเมืองโบราณอุททอง โดยร่วมมือกับมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตและกรมการท่องเที่ยวได้จัดสอบใบอนุญาตแก่มัคคุเทศก์จำนวน 47 คน ซึ่งมัคคุเทศก์เหล่านี้ได้จัดตั้งชมรมมัคคุเทศก์เมืองอุททอง ซึ่งจะเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวโบราณสถานต่างๆ โดยอาศัยองค์ความรู้จากสำนักศิลปากรที่ 2 สุพรรณบุรี ในการถ่ายทอดให้นักท่องเที่ยว

“รวมถึงการดำเนินการขุดค้นและขุดแต่งโบราณสถานเพิ่มเติม พร้อมเผยแพร่ความรู้ด้านการอนุรักษ์สู่สาธารณชน ให้มีการศึกษาค้นคว้าข้อมูลทางประวัติศาสตร์ในพื้นที่พิเศษเมืองโบราณอุททอง และพัฒนาพื้นที่แหล่งโบราณคดีเป็นแหล่งเรียนรู้” สมจินต์กล่าว

ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการความร่วมมือล่าสุด ระหว่าง อพท.7 และ สำนักศิลปากรที่ 2 สุพรรณบุรี

วิเศษ เพชรประดับ ผู้อำนวยการสำนักศิลปากรที่ 2 สุพรรณบุรี เล่าว่า การร่วมมือระหว่าง 2 หน่วยงานครั้งนี้ เพื่อดำเนินการร่วมกันในการพัฒนาเมืองโบราณอุททอง ปี 2558-2560 ที่มีการวางแผนงานร่วมกันประมาณ 5 ปี จำนวน 3 โครงการ

1.โครงการสำรวจและอนุรักษ์โบราณสถานและแหล่งโบราณคดีเมืองโบราณอุททอง

2.โครงการขุดค้น ขุดแต่ง และบูรณะโบราณ

วิเศษ เพชรประดับ

สมจินต์ ชาญกระเป๋

โดยเริ่มจากการพัฒนาความสัมพันธ์มาติดต่อกับอินเดีย เปอร์เซีย และจีน ต่อมาชายฝั่งทะเลเริ่มถอยร่นลงไป อุทองซึ่งเป็นเมืองมาก่อนเริ่มอยู่ไกลจากชายทะเล ความเจริญเลยย้ายจากอุทองไปเจริญที่นครปฐมและขยายความเจริญมากกว่า เปรียบง่ายๆ เหมือนกับอยุธยาที่เป็นเมืองหลวงก่อนกรุงเทพฯ แต่กรุงเทพฯ เจริญกว่า”

ดังนั้น ถ้าเทียบเรื่องความเจริญด้านอารยธรรมโบราณ อุทองอาจจะสู้นครปฐมไม่ได้ แต่วิเศษยืนยันว่าที่นี่ก็มีจุดเด่นที่ไม่แพ้ใครเช่นกัน

“อุทองมีความโดดเด่นที่องค์ความรู้ เมืองโบราณอุทองมีพัฒนาการมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ สมัยทวารวดี และช่วงการย้ายความจากเมืองอุทอง

โบราณสถานพูหางนาศ

สถานพูหางนาศหมายเลข 1 ซึ่งเป็นสวนหินพูหางนาศ เป็นเทือกเขาทอดยาวทางทิศตะวันตกของเมืองโบราณอุทอง พบร่องรอยโบราณสถานก่อด้วยหินและอิฐกระจายอยู่ทั่วไปไม่ต่ำกว่า 20 แห่ง สำหรับโครงการนี้จะเน้นเรื่องการท่องเที่ยว 3 เรื่องหลักคือ 1.การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ 2.เรื่องป่าไม้

ไปที่สุพรรณบุรีและนครปฐม จนมาถึงปัจจุบัน ซึ่งตอนนี้เราพยายามจะพัฒนาเมืองอุทองให้เป็นพื้นที่พิเศษเมืองโบราณ ซึ่งจะต้องพัฒนาพื้นที่อย่างเป็นระบบ และใช้มรดกทางวัฒนธรรมเพื่อสร้างการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

ตามแนวคิดของผู้อำนวยการสำนักศิลปากรที่ 2

โบราณสถานพูทางนาค

สถานพูทางนาคหมายเลข 1 ซึ่งเป็นสวนหินพูทางนาค เป็นเทือกเขาทอดยาวทางทิศตะวันตกของเมืองโบราณอู่ทอง พบร่องรอยโบราณสถานก่อด้วยหินและอิฐกระจายอยู่ทั่วไปไม่ต่ำกว่า 20 แห่ง สำหรับโครงการนี้จะเน้นเรื่องการท่องเที่ยว 3 เรื่องหลักคือ 1.การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ 2.เรื่องป่าไม้และธรณีวิทยา 3.เรื่องการท่องเที่ยวโบราณสถานและมรดกวัฒนธรรม

ผู้อำนวยการสำนักศิลปากรที่ 2 สุพรรณบุรี พุดสรุปถึง 2 โครงการแรกว่า เป็นเรื่องของการสำรวจและอนุรักษ์ ที่ตั้งใจจะฟื้นฟูเรื่ององค์ความรู้ ให้มีศักยภาพ เพราะเห็นว่าความรู้เป็นเรื่องสำคัญ ที่จะต้องทำควบคู่ไปกับมรดกวัฒนธรรมที่ต้องรักษาไว้ ซึ่งการรักษา คือการสำรวจ ศึกษา และอนุรักษ์ จากนั้นจะเป็นเรื่องของโครงการที่ 3. คือโครงการนำร่องปรับปรุงพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติอู่ทอง

“ทั้ง 3 โครงการจะช่วยสนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ละทิ้งเรื่องใดเรื่องหนึ่งไม่ได้ ซึ่งเมืองโบราณอู่ทอง มีโบราณสถานค่อนข้างน้อยพบกระจายทั่วไปมีประมาณ 20 แห่งและอาจจะไม่เจริญรุ่งเรืองเท่าโบราณสถานใน จ.นครปฐม มีคนถามบ่อยครั้งว่าอารยธรรมทวารวดีที่ไหนเก่ากว่ากัน แต่ถ้าพูดหลักฐานหลายคนจะมองว่า จ.นครปฐม มีโบราณสถานเยอะกว่า เลยเหมือนเป็นศูนย์รวมวัฒนธรรมเก่าแก่กว่า แต่ส่วนตัวผมเชื่อว่าอู่ทองเจริญมาก่อน

ไปที่สุพรรณบุรีและนครปฐม จนมาถึงปัจจุบัน ซึ่งตอนนี้เราพยายามจะพัฒนาเมืองอู่ทองให้เป็นพื้นที่พิเศษเมืองโบราณ ซึ่งจะต้องพัฒนาพื้นที่อย่างเป็นระบบ และใช้มรดกทางวัฒนธรรมเพื่อสร้างการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

ตามแนวคิดของผู้อำนวยการสำนักศิลปากรที่ 2 สุพรรณบุรี สิ่งที่จะทำให้การท่องเที่ยวอู่ทองยั่งยืนได้คือการทำให้ทุกคนรู้สึกถึงความมีส่วนร่วม รู้สึกหวงแหนมรดกทางวัฒนธรรม มองโบราณสถานเป็นเรื่องของส่วนรวม แต่ไม่ใช่แค่ช่วงเริ่มต้นทุกคนช่วยกัน พอถึงระยะเวลาหนึ่งเมื่อเริ่มเกิดรายได้ ประโยชน์กลับตกอยู่ที่คนกลุ่มหนึ่ง ต้องระวังการมีคนนอกเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์ ทำให้รายได้ไม่ทั่วถึง ไม่ตกอยู่กับชุมชน เรื่องนี้เป็นเรื่องของอนาคตที่จะต้องมีการวางแผน มีมาตรการตั้งแต่ต้น

“ถ้าคนอู่ทองรู้จักเอามรดกทางวัฒนธรรมมาใช้ประโยชน์โดยอาศัยที่ อพท.เข้ามาสนับสนุนและส่งเสริม และกรมศิลปากรกับชาวอู่ทองช่วยกันรักษาไว้ อนุรักษ์และพัฒนาให้เกิดความเหมาะสม จะเกิดรายได้ในชุมชนขึ้น

“ซึ่งรายได้ที่เกิดขึ้นจะทำให้เกิดความรักและหวงแหนวัฒนธรรมตัวเอง นี่แหละคือความยั่งยืน”

วิเศษทิ้งท้าย

อรพรรณ จันทรวงศ์ไพศาล